

KAPITOLA 5

ČINNOST SOUDU PŘED ZAHÁJENÍM ŘÍZENÍ

MODELOVÝ PŘÍKLAD

Pan Alfréd B., bytem Olomouc, má vůči svému sousedovi panu Hubertovi O. pohledávku ve výši 75 000 Kč na základě smlouvy o zápůjčce, kterou uzavřeli před rokem a podle níž měl pan Hubert O. uvedenou částku již před dvěma měsíci vrátit. Pan Alfréd B. proto pana Huberta O. několikrát ústně i písemně vyzval k zaplacení. Pan Hubert O. na tyto výzvy nejprve nereagoval, následně ale na poslední písemnou výzvu slíbil dlužnou částku zaplatit hned druhý den, s odůvodněním, že dosud neměl peníze, ale teď mu na účet přišly peníze z prodeje jeho automobilu. Pan Alfréd B. se ovšem následně od bratra pana Huberta O. dozvěděl, že jeho bratr sice teď peníze má, chce je ale příští týden všechny použít na koupi nového vozu. Když mu pan Hubert O. peníze druhého dne nedonesl a následující dny mu ani nezvedal telefon, rozhodl se, že už dál nebude čekat a obrátí se s žádostí o radu na nějakého právníka.

Co byste panu Alfrédovi poradili?

Dle § 74 odst. 1 OSŘ může předseda senátu před zahájením řízení nařídit předběžné opatření, je-li třeba, aby byly zatímne upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. Vzhledem k tomu, že je zde nebezpečí, že pan Hubert O. použije uvedené peněžní prostředky na koupi nového automobilu a nikoli na zaplacení svého dluhu, který má vůči panu Alfrédovi B., což vyplývá nejen z informací, které získal pan Alfréd B. od bratra pana Huberta O., ale také s ohledem na to, že dosud přes výzvy a slib nezaplatil, může se pan Alfréd B. obrátit na soud s návrhem na vydání předběžného opatření.

Účastníky řízení jsou dle § 74 odst. 2 OSŘ navrhovatel a ti, kteří by jimi byli, kdyby šlo o věc samu, a příslušným k nařízení předběžného opatření je dle § 74 odst. 3 OSŘ soud, který je příslušný k řízení o věci, nestanoví-li zákon jinak. Účastníky řízení o žalobě o zaplacení dlužné částky by dle § 90 OSŘ byli pan Alfréd B. jako žalobce a Hubert O. jako žalovaný, tj. v řízení o nařízení předběžného opatření budou účastníky také tito dva.

Dle § 75b odst. 1 OSŘ je navrhovatel k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, povinen složit nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu ve výši 10 000 Kč a ve věcech

tykajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši 50 000 Kč. Nebude-li tato jistota složena, předseda senátu návrh na předběžné opatření odmítne. Uvedené neplatí, je-li zde splněna některá z okolností vypočtených v § 75b odst. 3 OSŘ. Pan Alfréd B. musí pod sankcí odmítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření složit jistotu, jelikož žádná z těchto okolností splněna dle zadání není.

Dle § 75c odst. 2 OSŘ rozhodne předseda senátu o návrhu na předběžné opatření bezodkladně. Není-li tu nebezpečí z prodlení, může předseda senátu o návrhu na předběžné opatření rozhodnout až do uplynutí 7 dnů poté, co byl podán.

Předseda senátu dle § 75c odst. 1 písm. a) OSŘ nařídí usnesením předběžné opatření, jestliže bude prokázáno, že je třeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků, nebo že je tu obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen, a jestliže budou alespoň osvědčeny skutečnosti, které jsou rozhodující pro uložení povinnosti předběžným opatřením. Pan Alfréd B. tedy musí prokázat nebezpečí ohrožení výkonu rozhodnutí a osvědčit skutečnosti, dle nichž je nutné uložit panu Hubertovi O. předběžným opatřením konkrétní povinnost.

Předběžným opatřením může být dle § 76 odst. 1 OSŘ účastníku uloženo zejména, aby

- a) platil výživné v nezbytné míře;
- b) poskytl alespoň část pracovní odměny, jde-li o trvání pracovního poměru a navrhovatel ze závažných důvodů nepracuje;
- c) složil peněžitou částku nebo věc do úschovy u soudu;
- d) nenakládal s určitými věcmi nebo právy;
- e) něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel.

Z těchto povinností se v daném případě jako vhodné jeví především složení peněžité částky do úschovy soudu.

ZÁVĚR:

Pan Alfréd B. se může obrátit na Okresní soud v Olomouci s návrhem na vydání předběžného opatření, v němž bude panu Hubertovi O. uloženo, aby složil dlužnou částku do úschovy u soudu. Následně musí pan Alfréd B. ve lhůtě k tomu soudem stanovené podat žalobu, ve které se bude domáhat zaplacení dlužné částky, jinak předběžné opatření zanikne.

A. PŘÍKLADY

1. Pan Josef B., bytem v Olomouci, uzavřel 6. listopadu 2015 s paní Janou S., bytem v Litovli, smlouvu o opravě osobního počítače. Svůj závazek provedl řádně a včas a opravenou věc předal Janě S. 11. listopadu 2015 s tím, že paní Jana S. zaplatí sjednanou cenu opravy ve výši 9 000 Kč převodem na jeho účet hned

následujícího dne. Protože paní Jana S. částku nezaplatila, rozhodl se pan Josef B. vymáhat svoji pohledávku soudní cestou a tento svůj záměr jí písemně sdělil. Ještě před podáním žaloby se ale pokusil o smírné řešení jejich sporu a adresoval Okresnímu soudu v Olomouci návrh, aby tento provedl pokus o smír.

- a) Adresoval pan Josef B. svůj návrh věcně a místně příslušnému soudu? Mohl by pan Josef B. učinit toto podání i u Okresního soudu v Přerově, kdyby měl náhodou cestu kolem?
  - b) Má návrh pana Josefa B. účinky, které český právní řád spojuje s podáním návrhu na zahájení řízení?
  - c) Je soud v případě, že jsou splněny všechny podmínky přípustnosti smíru, povinen jej schválit? Jak se lze bránit proti rozhodnutí soudu, jímž smír neschvaluje?
  - d) Jak by o návrhu na pokus o smír soud rozhodl, pokud se v dané věci jednalo o rozvod manželství?
  - e) Jak bude soud postupovat, jestliže se paní Jana S. na předvolání nedostaví?
  - f) Jak se lze bránit proti rozhodnutí, jímž soud smír schválil a z jakých důvodů?
2. Pan Zdeněk P. adresoval soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v uložení povinnosti panu Bohušovi G. složit částku 67 000 Kč do úschovy u soudu. Svůj návrh odůvodnil tím, že toho času nezaměstnaný pan Bohuš G. vede nezřízený život, propadl gamblerství a ve velkém utrácí své úspory, čímž ohrožuje budoucí výkon doposud nepravomocného rozhodnutí Okresního soudu v Jeseníku, kterým mu byla uložena povinnost nahradit panu Zdeňkovi P. újmu na zdraví. Pan Zdeněk P. i pan Bohuš G. mají v době podání návrhu trvalé bydliště v Prostějově.
- a) Který soud je příslušný k řízení o vydání předběžného opatření ve výše popsaném případě?
  - b) Je pan Zdeněk P. povinen složit tzv. jistotu?
  - c) Jaké náležitosti musí návrh pana Zdeňka P. obsahovat, aby mu soud vyhověl?
  - d) Mohl by soud vyhovět návrhu pana Zdeňka P. v případě, že by v uvedeném řízení o náhradu újmy na zdraví ještě nebylo vydáno rozhodnutí?
  - e) Jaké následky má porušení povinnosti uložené předběžným opatřením?
  - f) Jaký význam pro trvání předběžného opatření ve výše popsané věci by měla skutečnost, že odvolací soud na základě odvolání podaného panem Bohušem G. rozhodnutí o náhradě újmy na zdraví změnil tak, že žalobu zamítl?
3. Paní Alena M. se rozhodla postavit na svém pozemku rodinný dům a začala proto provádět pozemní úpravy. Stavební společnost, která je realizovala, však postupovala neodborně a práce na pozemku paní Aleny M. způsobily propad

půdy na sousední zahradě pana Antonína G. a navíc v důsledku těchto prací na jeho pozemek stékala veškerá dešťová voda a zaplavovala mu jej. Pan Antonín se proto obrátil na soud s návrhem na nařízení předběžného opatření, kterým by daný problém co nejrychleji vyřešil.

- a) Uložení jaké povinnosti paní Aleně M. by v návrhu měl pan Antonín G. žádat?
  - b) Jak dlouho bude nařízené předběžné opatření trvat?
  - c) Jak by měla postupovat paní Alena M., jestliže po nařízení předběžného opatření zajistila trvalou nápravu daného stavu?
4. Krejčí Mojmír V. použil na výrobu deseti kusů pánských obleků vlněnou látku, o které se domníval, že je jejím vlastníkem. Později zjistil, že použitý materiál patřil majitelce dílny paní Jarmile Ž. Ta si pak nárokovala vlastnické právo k těmto oblekům. Aby zabránila panu Mojmírovi V. v jejich prodeji, podala k soudu návrh na předběžné opatření spočívající v určení jejího vlastnického práva k uvedeným deseti oblekům.
- a) Může soud vydat výše popsané předběžné opatření?
  - b) Jaký postup byste paní Jarmile Ž. navrhli jako její právní zástupci?
  - c) Do kdy musel za předpokladu, že pro to byly splněny všechny zákonné podmínky, soud vydat předběžné opatření, byl-li návrh podán ve čtvrtek 11. února 2016?
4. Pan Tomáš K. půjčil své přítelkyni slečně Alici L. částku 150 000 Kč na koupi ojetého osobního automobilu. Poté, co jejich vztah skončil, mu slečna Alice L. odmítla půjčenou částku vrátit s odůvodněním, že dle ní se jednalo o dar a nikoli o zápůjčku. Pan Tomáš K. uvažuje o podání žaloby na slečnu Alici L. Jediný svědek uzavření smlouvy o půjčce je pan Alois K., který byl však hospitalizován v nemocnici a lékaři označují jeho stav za velmi vážný.
- Jak by měl pan Tomáš K. postupovat, aby v případném soudním sporu se slečnou Alicí L. neztratil možnost využít výpovědi pana Aloise K. jako důkazního prostředku?
5. Pan Václav V., bytem v Olomouci, podal ke Krajskému soudu v Ostravě návrh na zajištění dokumentů ke zboží, jehož výrobou bylo dle jeho názoru porušeno jeho právo duševního vlastnictví. Dokumenty se nacházely v sídle společnosti OLBA, s. r. o., v Hradci Králové.
- a) Jak o návrhu na zajištění rozhodne Krajský soud v Ostravě?
  - b) Skládá se v případě takového návrhu jistota?
  - c) Kdy zanikne zajištění předmětu důkazního prostředku?
  - d) Jaký následek by nastal v případě, že by příslušný soud nařídil zajištění

uvedených dokumentů a stanovil panu Václavovi V. lhůtu k podání žaloby, ale ten žalobu ve stanovené lhůtě nepodal?

B. DOPORUČENÁ LITERATURA A JUDIKATURA

LITERATURA:

- BAREŠOVÁ, Eva. Předběžné opatření soudu a vklad práva do katastru nemovitostí. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 7, s. 16–18.
- BAREŠOVÁ, Eva. Předběžné opatření soudu a vklad práva do katastru nemovitostí. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 7, s. 16–18.
- BARTONÍČKOVÁ, Klára, ŠÍNOVÁ, Renáta. Ekonomické aspekty právní úpravy předběžných opatření. In BEJČEK, Josef (ed.). *Sborník příspěvků z mezinárodní konference studentů doktorského studijního programu „obchodní právo“ MU Ekonomické aspekty právní úpravy a jejího výkladu: pořádáné dne 20. prosince 2005 Katedrou obchodního práva Masarykovy univerzity*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 189–200.
- HRNČÍŘÍK, Vít. O neústavnosti a nepromyšlenosti právní úpravy předběžného opatření podle občanského soudního řádu. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 10, s. 348–359.
- JIRSA, Jaromír. Předběžné opatření – účelná i zneužitelná zbraň. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 9, s. 361–367.
- KOUKAL, Pavel. Nová právní úprava předběžného opatření. *Ad Notam*, 2005, roč. 11, č. 2, s. 66–67.
- KŘIVÁČKOVÁ, Jana, BARTONÍČKOVÁ, Klára. Problematické aspekty využití institutu předběžných opatření ve věcech péče soudu o nezletilé při změně poměrů. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 3, s. 102–104.
- KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Nad nálezem Ústavního soudu Pl. ÚS 16/09 ze dne 19. 1. 2010. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 8, s. 403–405.
- ONDREJOVÁ, Dana. Předběžné opatření ve sporech z nekalé soutěže. *Obchodněprávní revue*, 2011, roč. 3, č. 10, s. 283–290.
- PEJŠEK, Vít. Předběžné opatření. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 3, s. 24–26.
- ŘÍHA, Michal. Povinnost soudu odůvodnit rozhodnutí o nařízení předběžného opatření. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 11, s. 402–407.
- STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 2003. 660 s.
- SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1422 s.
- SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 464 s.
- SVOBODA, Karel. Kdo odpovídá za škodu z nezákonného předběžného opatření. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, č. 13, s. 485–488.
- ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2009. Praha: Linde Praha, 2009. 1263 s.
- WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. 624 s.
- WINTEROVÁ, Alena. Nad osmnáctou novelou (a devatenácti novelizacemi) občanského soudního řádu. *Právní praxe*, 1996, roč. 44, č. 4, s. 186–200.
- WINTEROVÁ, Alena. Nad perspektivami českého civilního procesu. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, č. 19, s. 706–711.
- ZAPLETAL, Jiří. Několik poznámek k nové úpravě soudní vynutitelnosti práv duševního vlastnictví. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 20, s. 753–758.

JUDIKATURA

Smírčí řízení:

- Usnesení NS ze dne 26. ledna 2011, sp. zn. 25 Cdo 2039/2008 (Charakter věci připouštějících uzavření soudního smíru).
- Usnesení NS ze dne 22. července 2009, sp. zn. 25 Cdo 2462/2009 (Smír uzavřený v rozporu s právními předpisy).
- Usnesení ÚS ze dne 2. června 1997, sp. zn. III. ÚS 144/97 (Soudní smír a smír ve smírčím řízení).
- Usnesení NS ze dne 22. září 2011, sp. zn. 33 Cdo 4406/2009 (K obsahu smíru).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. VI. 1965, 5 Cz 31/66 (Pravomoc soudu rozhodnout o schválení smíru).

Předběžná opatření:

Nález ÚS ze dne 19. ledna 2010, sp. zn. Pl. ÚS 16/09 (K návrhu na zrušení § 76g a § 220 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád).

Nález ÚS ze dne 9. února 2010, sp. zn. II. ÚS 2100/08-3 (Ke změně zamítavého usnesení o návrhu na předběžné opatření odvolacím soudem).

Usnesení ÚS ze dne 7. března 2002, sp. zn. III. ÚS 394/01 (Předběžné opatření).

Rozsudek NS ze dne 23. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 3137/2007 (Předběžné opatření a odpovědnost státu za škodu).

Nález ÚS ze dne 15. ledna 2009, sp. zn. IV. ÚS 1554/08, nález ÚS ze dne 3. září 2009, sp. zn. III. ÚS 346/09 (K povinnosti soudu odůvodnit rozhodnutí, jímž se zcela vyhovuje návrhu na nařízení předběžného opatření).

Stanovisko NS ze dne 13. června 2007, sp. zn. Cpjn 19/2006 (K odůvodňování rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření).

Usnesení NS ze dne 31. ledna 2001, sp. zn. 20 Cdo 134/99 (Předběžná opatření a vyjádření účastníků).

Nález ÚS ze dne 10. listopadu 1999, sp. zn. II. ÚS 221/98 (Předběžné opatření a ústavní stížnost).

Usnesení KS v Hradci Králové ze dne 29. prosince 1994, sp. zn. 14 Co 847/94 (Předběžné opatření a deklarování určitého práva).

Usnesení VS v Praze ze dne 14. 6. 1993, 7 Cmo 48/93 (Důvodnost nařízení předběžného opatření při nebezpečí ohrožení výkonu rozhodnutí).

Usnesení VS v Praze ze dne 21. 3. 2000 sp. zn. 7 Cmo 237/2000 (K rozhodování o návrhu na nařízení předběžného opatření podle § 74 OSŘ).

Zajištění důkazu:

Rozhodnutí VS v Praze ze dne 11. října 1993, sp. zn. 5 Cmo 167/92 (Zajištění důkazů před zahájením řízení).

C. KONTROLNÍ TESTY A OTÁZKY

KONTROLNÍ OTÁZKY K TÉMATU

- 1) Jak označuje teorie smír schválený v rámci činnosti soudu před zahájením řízení?
- 2) Uvedte pozitivní a negativní předpoklady pro konání smírčího řízení a schválení smíru.
- 3) Jak se liší postup soudu v případě, že není schválen smír ve smírčím řízení, od situace, kdy nedojde ke schválení smíru v rámci nalézacího řízení?
- 4) Jaké prostředky nápravy soudního rozhodnutí poskytuje OSŘ proti rozhodnutí o schválení a neschválení smíru?
- 5) Uvedte, kdy může soud vydat předběžné opatření i bez návrhu účastníků.
- 6) Pokuste se vysvětlit podmínku „spravedlivého požadavku“ vyžadovanou OSŘ v § 76 odst. 2 pro to, aby mohla být předběžným opatřením uložena povinnost třetí osobě.
- 7) Je nutné rozhodnutí o předběžném opatření odůvodňovat?
- 8) Je možné proti rozhodnutí soudu o předběžném opatření podat řádný opravný prostředek? Jak o něm může být rozhodnuto?
- 9) Jakým způsobem se provádí zajištění důkazů?

- 10) Srovnejte institut zajištění důkazu a zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví.

KONTROLNÍ TEST K TÉMATU

1. Předběžné opatření
  - a) může být nařízeno, pokud by mohl být ohrožen výkon rozhodnutí
  - b) zruší předseda senátu, pokud žalobě ve věci samé bylo vyhověno a uplynuly 3 dny od právní moci rozhodnutí o věci
  - c) není možné nařídit, pokud již probíhá řízení ve věci samé
  - d) zaniká ex lege, pokud žalobě ve věci samé nebylo vyhověno

2. Předběžné opatření
  - a) lze jím uložit povinnost i osobě odlišné od účastníků řízení
  - b) nelze jím rozhodnout o určení právní skutečnosti
  - c) může jím být uložena povinnost konkrétního aktivního konání
  - d) soud nařizuje usnesením, které je vždy vykonatelné doručením

3. Jistota
  - a) slouží k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by mohla vzniknout v důsledku předběžného opatření
  - b) činí 50 000 Kč a ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši 100 000 Kč
  - c) není třeba složit ve všech věcech výživného
  - d) nedojde-li ke složení jistoty společně s podáním návrhu na nařízení předběžného opatření, soud určí navrhovateli lhůtu, v níž má být jistota doplacena

4. Prétorský smír
  - a) nelze uzavřít ve věci výživného na zletilé dítě
  - b) je schvalován rozsudkem
  - c) neschválí-li jej soud, po právní moci usnesení pokračuje v řízení ve věci samé
  - d) jeho obsahem je hmotněprávní jednání účastníků

5. Smírčí řízení
  - a) jeho výsledkem je tzv. prétorský smír, který může schválit kterýkoli okresní soud, a to i v případě, že jinak by byl pro řízení věcně příslušný krajský soud
  - b) proti schválenému smíru lze podat tzv. žalobu na neplatnost smíru, a to do dvou let od právní moci usnesení o jeho schválení
  - c) proti usnesení, jímž nebyl schválen smír, je přípustné odvolání
  - d) se zahajuje jen na návrh

6. Zajištění důkazu
  - a) zajištění důkazu podle § 78 OSŘ se uskuteční jeho provedením
  - b) před zahájením řízení ve věci samé dojde k zajištění důkazu jen na návrh
  - c) k zajištění důkazu je příslušný soud, v jehož obvodu se důkazní prostředek nachází
  - d) důkaz lze zajistit také notářským zápisem

7. Zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech duševního vlastnictví
  - a) lze učinit jen na návrh
  - b) soud provede jen tehdy, složí-li navrhovatel jistotu
  - c) jeho trvání je podmíněno podáním návrhu ve věci samé
  - d) je časově omezeno na 1 měsíc od rozhodnutí o zajištění předmětu důkazu